

2022-04-21

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS 2021/1253

Motion – stöd till elever med autism

Motion den 13 december 2021 av Lisa Rasmussen, m.fl. (V)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta följande.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande.

Kommunfullmäktige noterar att det redan pågår ett arbete inom de kommunala skolorna i Nacka kring stöd till elever med autism som uppfyller intentionerna i motionen. Motionen är med det färdigbehandlad.

Sammanfattning av ärendet

I motionen föreslås olika åtgärder gällande stöd till elever med autism. I detta ärende behandlas de delar av förslagen som avser de kommunala skolornas arbete innefattande yrkande om att Nackas rektorer utbildas i autism, att Nacka bygger autismvänliga skolor och att alla elever som behöver ska få plats i särskilda undervisningsgrupper.

Välfärd skola arbetar kontinuerligt med fortbildning gällande anpassningar i den fysiska och pedagogiska miljön i skolan. Inom elevhälsan finns samlad kompetens med kunskap om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF), bland annat autism. De ger rektorer och skolor tillgång till stöd och fortbildning i form av exempelvis föreläsningar och handledning. Våren 2020 påbörjades en basutbildning i neuropsykiatri, anordnad av Nacka kommun. Den fokuserade på vikten av en tydlig kommunikation och ett professionellt bemötande, liksom miljöns och omgivningens betydelse för personer med NPF.

Vid nybyggnation av förskolor och skolor beaktas olika behov, på både organisations- och individnivå. Utöver de lagkrav som gäller vid utformning av en skolas lokaler finns det inom Välfärd skola vägledning och rutiner för att skapa goda lärmiljöer för elever med funktionsnedsättningar, t.ex. autism. Skolans rektor

är ansvarig för att elever vid behov får särskilt stöd och för att organisera undervisningen och stödet i skolan på bästa sätt. Särskilda undervisningsgrupper finns tillgängliga för elever med behov av sådant stöd.

Med notering om det arbete som redan pågår inom de kommunala skolorna i Nacka kring stöd till elever med autism bedöms motionen vara färdigbehandlad i dessa delar.

Motionen är också remitterad till utbildningsnämnden där förslaget gällande tilläggsbelopp bereds. Därefter ska motionen beredas i kommunstyrelsens arbetsutskott.

Förslagen i motionen

I motionen föreslås olika åtgärder gällande stöd till elever med autism. Motionärerna tar upp att skolans autismkompetens behöver höjas och att rektorer, lärare och annan skolpersonal ska ges de förutsättningar som krävs för att möta elevers individuella behov. Följande föreslås:

- Nackas rektorer utbildas i autism för att kunna organisera, planera och resursfördela stöd till elever med autism.
- Nacka bygger autismvänliga skolor. Principen om universell utformning ska finnas med som ett krav vid ny- eller ombyggnation av skolor och förskolor.
- Nacka värnar rätten till särskilt stöd. Alla barn som behöver ska kunna få plats i små, särskilda undervisningsgrupper. Vid omfattande behov av särskilt stöd ska tilläggsbelopp tillämpas.

Enhetens utredning och bedömning

Utredning

Motionen är remitterad till såväl kommunstyrelsens verksamhetsutskott som till utbildningsnämnden. Efter dessa beredningar går sedan ett samlat ärende vidare till kommunstyrelsens arbetsutskott.

I detta ärende behandlas den del av förslagen som avser de kommunala skolornas arbete med stöd till elever med autism. Förslaget gällande att tilläggsbelopp ska utgå vid omfattande behov av särskilt stöd bereds av utbildningsnämnden utifrån nämndens ansvar.

I utbildningen ska tas hänsyn och anpassningar göras utifrån barns och elevers olika behov. Det innebär att elever som har särskilda behov ska få dessa tillgodosedda. Enligt skollagen är det elevens behov som avgör vilka stödåtgärder

en skola ska vidta. Vad svårigheterna beror på eller vilken diagnos en elev eventuellt har avgör inte om en elev ska få särskilt stöd eller inte. Bakgrunden till att en elev är i behov av särskilt stöd kan variera. Denna motion innehåller förslag gällande stöd för elever med autism.

Kompetensutveckling och fortbildning

Kunskap och kompetens hos skolans personal är av största betydelse för elevers utveckling och lärande samt trivsel och trygghet. Rektor är ansvarig för skolans ledning, och organisation liksom fördelningen av resurser inom skolenheten. Detta för att skolan ska kunna möta alla elever och tillgodose alla elevers (olika) behov.

Behovet av fortbildning för rektorer ses kontinuerligt över inom Valfärd skola. Avstämningar görs kontinuerligt och dialog förs mellan rektorerna och Valfärd skolas ledning, där chefen för den centrala barn och elevhälsa ingår.

Inom den centrala Barn- och elevhälsan finns samlad kompetens bestående av olika professioner med kunskap om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF), bland annat autism. De ger rektorer och skolor tillgång till stöd och fortbildning i form av exempelvis föreläsningar och handledning. Från och med januari 2022 bekostas inte fortbildningen av de enskilda förskolorna och skolorna vilket var fallet tidigare. Valfärd skola räknar med att det möjliggör för fler förskolor och skolor att använda sig av barn och elevhälsans tjänster.

Våren 2020 påbörjades en basutbildning i neuropsykiatri, anordnad av Nacka kommun. Utbildningen gjordes inom ramen för den nationella satsningen Uppdrag psykisk hälsa och vände sig till de som möter barn och vuxna med neuropsykiatriska funktionsvariationer i sitt arbete, däribland skolpersonal inklusive rektorer. Utbildningen syftade till att ge deltagarna grundläggande kunskap om och förståelse för individer med NPF. Den fokuserade också på vikten av en tydlig kommunikation och ett professionellt bemötande, liksom miljöns och omgivningens betydelse för personer med NPF. Utbildningen fortsatte och avslutades under våren 2021.

Krav och anpassningar vid ny- eller ombyggnation av skolor och förskolor

Förutom skolans personella resurser bidrar skollokaler utformning till förutsättningar för att elever ska stimuleras och känna sig trygga i skolan. Lokalerna behöver möta individuella behov hos barn och elever.

Förutom att följa de lagkrav som finns utgår Nacka kommun från *Generellt lokalprogram skola*¹ vid nybyggnation av skola. I det generella lokalprogrammet ingår delar av Valfärd skolas vision *Framtidens lärmiljöer*. *Framtiden lärmiljöer*, som är ett fristående vägledningsdokument, innehåller fyra ledord som är centrala vid nybyggnationer av kommunala förskolor och skolor i Nacka: Kreativitet, flexibilitet, trygghet och hållbarhet. Ledorden syftar till att framtida kommunala förskolor och skolor blir optimala för lärande och kunskapsutveckling.

Inom ledordet flexibilitet ligger det att se till att lokalernas utformning ger olika elever, med olika behov, goda förutsättningar för utveckling och lärande. Här ryms alla typer av funktionsnedsättningar, t.ex. NPF vilket innefattar autism. Det framgår bland annat att lärmiljöerna ska utformas för att skapa förutsättningar för såväl samarbete och interaktion som integritet och reflektion samt vara anpassningsbara och möjliga att påverka, på både kort och lång sikt.

I arbetet kring lokalernas utformning och även möbleringen har Valfärd skola sedan 2017 ett samarbete med Peter C Lippman, Australien, en av världens få lärmiljöforskare. Samarbetet består bland annat i att Peter C Lippman granskar Valfärd skolas/kommunens ritningar inför nybyggnationer. I sitt arbete utgår Peter C Lippman från sin kunskap om hur människor lär sig, att vi lär oss på olika sätt – ibland individuellt, två och två, och i små grupper – och att det därför behövs utrymme för olika former av lärande i klassrummet.

Särskilda undervisningsgrupper för elever med behov av särskilt stöd

Elever som är i behov av särskilt stöd har rätt att få sina behov tillgodosedda. I vissa fall är inte anpassningar i klassrummet tillräckligt för att eleven ska få en så bra skolgång som möjligt. Elevens rektor är ansvarig för att eleven får särskilt stöd och för att organisera undervisningen och stödet i skolan på bästa sätt. Rektorerna har inrättat särskilda undervisningsgrupper utifrån behov och sådana grupper finns tillgängliga för elever med behov av sådant stöd.

Bedömning

Bedömningen är att de i motionen föreslagna insatserna hos de kommunala skolorna redan pågår för att stärka skolans autismkompetens samt att rektorer, lärare och annan skolpersonal ges de förutsättningar som krävs för att möta elevers individuella behov. Valfärd skola arbetar kontinuerligt med fortbildning samt har vägledning och rutiner gällande anpassningar i den fysiska och pedagogiska miljön i skolan. Med notering om det arbete som redan pågår inom

¹ Det generella lokalprogrammet är upprättat av enheten för fastighetsförvaltning, Valfärd skola och enheten för bygg och anläggning och fungerar som stöd vid ny- och tillbyggnad av skolor i Nacka kommun. Programmet innehåller krav på funktioner, ytor och samband – graderade i ”ska-krav”, ”bör-krav” samt rekommendationer.

de kommunala skolorna i Nacka kring stöd till elever med autism bedöms motionen vara färdigbehandlad i dessa delar.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Förslaget medför inte några konsekvenser för barn utifrån att det efterfrågade arbetet redan pågår i skolorna. Det är av största vikt för alla elever att undervisningen anpassas efter varje elevs behov. Fortbildningsinsatser och rutiner gynnar alla elever som har särskilda behov och leder till bättre möjligheter till anpassningar i utbildningen och miljön utifrån ett barn- och kunskapsperspektiv.

Handlingar i ärendet

Bilaga 1: Motion – stöd till elever med autism (V)

Helena Ekwall
Chef för verksamhetsstödet
Välfärd skola

Linda Sundelin
Utbildningsstrateg
Välfärd skola